

De Rachel-affaire

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Caroline O'Donoghue

De Rachel-affaire

Vertaald uit het Engels
door Mechteld Jansen

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 6043 5

© 2023 Caroline O'Donoghue

© 2023 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,

Amsterdam en Mechteld Jansen

Oorspronkelijke titel *The Rachel Incident*

Oorspronkelijke uitgever Virago Press

Omslagontwerp bij Barbara

Omslagillustratie © Goce Ilievski

Foto auteur © Jamie Drew

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor de mannen in mijn leven.

En vooral:

Voor Ryan Farrell,
die toen van me hield,
en voor Gavin Day,
die nu van me houdt.

Ik ben nooit van plan geweest om hierover te schrijven.

Ik weet dat journalisten dat altijd zeggen, maar in mijn geval is het waar. We hebben bijna allemaal wel een grote gebeurtenis in ons leven waar we op een dag een boek over hopen te maken. Ik zweer uit de grond van mijn hart dat dat nooit mijn bedoeling is geweest. Het proces van boeken maken heeft voor mij zijn magie al verloren toen ik eenentwintig was, en sindsdien heb ik nooit meer het gevoel gehad dat ik iets met boeken te maken wilde hebben.

De enige met wie ik ooit over dr. Byrne praat is James Devlin, dus ik heb altijd gedacht dat het via James zou gaan als hij ooit nog in mijn leven zou opduiken.

Ik had het mis. Hij dook op via de *Toy Show*.

The Late Late Toy Show is een jaarlijks tv-evenement in Ierland waarbij kinderen het beste speelgoed van het jaar bespreken en andere kinderen aanraden wat ze op hun verlanglijstje moeten zetten. Het is iets heel groots voor Ierse kinderen en iets nog groters voor Ierse volwassenen die in het buitenland wonen. Het is moeilijk uit te leggen aan buitenstaanders. Dat is op zichzelf al een deel van de charme. Je snapt het of je snapt het niet. Je bent een van ons of je bent het niet. Misschien zijn wij juist vanwege al die mensen die zelf ook iets Iers zeggen te hebben onze grapjes op een steeds hogere plank gaan leggen, tot je iemand van het personeel moet vragen om ze voor je te pakken.

Over de hele wereld zijn er kijkavonden waarop Ierse volwassenen kinderen van vijf toejuichen die live op tv Polly Pockets testen. Ik werk bij *The Hibernian Post*, een krant voor Ieren in Groot-Brittannië. Het is mijn werk om over trends onder ex-

pats te schrijven, en dus is het mijn werk om over de Toy Show te schrijven.

‘Weet je het zeker?’ vraagt Angela. ‘Ik wil je niet helemaal naar Soho sturen in deze kou, drie weken voor kerst.’

‘Geen probleem,’ zeg ik en ik wikkel een lange sjaal tot aan mijn neus om mijn hals waardoor ik mezelf heel even de mond snoer.

‘Ik wil niet klinken als zo’n collega,’ zegt ze. ‘Maar in jouw toestand...’

‘Ik voel me geweldig, echt.’ Ik wrijf over mijn bolle buik. Ik ben net in een relatief rustige fase van mijn zwangerschap terechtgekomen. De rauwe misselijkheid en de onzekerheid van de eerste paar maanden gaven me het gevoel dat ik aan een lange walvisvaart was begonnen. Per slot van rekening had ik al een keer een miskraam gehad. Maar tegen de zevende maand heb ik een treurig soort oceaangekte ontwikkeld. Ik kan me geen vasteland meer voorstellen. Ik heb het gevoel dat ik voor altijd zwanger blijf.

Dus ga ik op weg naar de bar in Soho die voor deze ene avond een toevluchtsoord voor mensen met heimwee is. Vroeger kwam ik vaak op dit soort expat-avonden rondom referenda en politieke kwesties. Dat vond ik belangrijk. Ik was betrokken. Ik verdiende er ook veel geld mee. De Engelse kranten schreven veel over de Ierse abortusstrijd en ik was iemand die ze inhuurden om dat schrijfwerk te doen. Ik interviewde campagnevoerders, medewerkers van het abortusinstituut Marie Stopes, mensen die dochters of echtgenotes hadden verloren bij gecompliceerde bevallingen en een arts die geweigerd had in te grijpen om het leven van de moeder te redden. Eén kort, bijzonder moment betekende het iets om een Ierse journalist in Engeland te zijn. Ik ging naar protestacties en belandde na

afloop op feestjes. Mijn contactenlijst stond vol met mensen die ik in dronken toestand iets had beloofd, publiciteit in een of andere vorm die ik met mijn beperkte bevoegdheden nooit zou kunnen waarmaken.

Ze zitten nog in mijn telefoon, vier jaar en een iPhone-upgrade later. CLARA AFSCHAFFING, SIOBHAN AFSCHAFFING, ASHLING AFSCHAFFING, DONNACHA AFSCHAFFING. Onbekenden voor elkaar, voor even verbonden tot een familie van mensen die allemaal hetzelfde wilden en die door bijna niets meer verbonden zijn nu we dat hebben gekregen.

We zijn blij dat we nu abortus en het homohuwelijk hebben, maar we verlangen allemaal naar dit soort avonden.

Er zijn geen zitplaatsen meer en in mijn huidige fase van oceaangekte vergeet ik dat ik nu recht heb op een stoel. Een man van ongeveer mijn eigen leeftijd, die lekker met zijn vriendengroep op stap is, biedt me de zijne aan.

‘Ik wil jullie kring niet uit elkaar halen.’ Het groepje, dat met volle teugen van de avond geniet, is zo te zien grotendeels gay. Uit eerbied voor de goden van de gayscene moet ik op zijn minst proberen niet de opdringerige heterovrouw uit te hangen. Al wil ik eigenlijk niets liever dan me opdringen.

Hij schudt zijn hoofd en duwt me zachtjes op zijn stoel. ‘No worries, mevrouw, geen zorgen,’ zegt hij met een stem waarin een Dublins accent doorklinkt. ‘Het zou wel heel erg zijn om een zwangere vrouw te laten staan met Kerstmis.’

‘Wat zou baby Jezus wel niet zeggen?’ zegt een ander, en omdat we nu allemaal zo dicht op elkaar zitten, kan ik niet anders dan erelid worden van hun gang. Dat vind ik leuk. Ik ga me er groot en bijzonder door voelen, als Maria die voor de kinderen van Fatima verschijnt.

Het eerste reclameblok begint en er klopt iemand op mijn

been. ‘Sorry,’ zegt hij. Het is een van de mannen aan de andere kant van de kring. Ik heb nog niet met hem gepraat. ‘Maar mag ik vragen –’

Wat hij daarna zegt versta ik niet. De presentator van de avond zet het geluid van de tv uit en de speakers hard. ‘C’est la vie’ van B*Witched wordt opgezet, veel te hard, en iedereen springt van schrik op uit zijn stoel. De presentator zet het geluid snel zachter en steekt in een sorry-gebaar zijn handen in de lucht.

Ik richt mijn aandacht weer op de jongen.

‘... Weet jij toevallig hoe het met hem gaat?’ maakt hij de zin af die ik niet verstond.

Misschien komt het doordat ik tussen de homo’s zit of doordat er zo vaak naar mijn beste vriend wordt gevraagd. Misschien is het mijn zwangere hoofd. Maar ik dacht echt dat hij naar James Devlin vroeg. In dit soort omstandigheden krijg ik normaal gesproken altijd vragen over James. Hij zit in een grappige hoek van het venndiagram van de roem: beroemde Ier, beroemde homo, beroemd van social media, maar niet écht beroemd. Beroemd genoeg om met anderen op de foto te moeten als hij hier vanavond zou zijn, maar mensen vragen hem nooit om zijn handtekening. Beroemd genoeg om in de kranten thuis een kop te krijgen als *Man uit Cork* schrijft *Hollywood-film* wanneer hij een van de vijf scenarioschrijvers is.

‘New York,’ zeg ik trots. ‘Het gaat echt zo goed met hem, en niet alleen op Instagram. Hij schrijft voor een talkshow.’

Hij kijkt me met een lege blik aan, dus noem ik de titel van de talkshow. Weer een lege blik.

Hij fronst. ‘Jij deed in het derde jaar toch ook een werkcollega bij hem?’ vraagt hij. ‘Bij Fred Byrne? Victoriaanse literatuur?’

‘Fred Byrne,’ herhaal ik en heel even wordt mijn brein uitgeschakeld. Alsof er stroomstoring is. Duizend lampen in een flatgebouw die tegelijk uitgaan.

‘Jij studeerde tegelijk met mij aan University College Cork. Dat weet ik bijna zeker,’ zegt hij langzaam. ‘We zaten allebei in zijn werkgroep. Bij Byrne.’

‘Ja,’ zeg ik. Nog voor ik de schok om zijn naam te horen heb verwerkt ben ik me al bewust van de pr-boodschap die mijn gezicht uitzendt. Ik trek mijn voorhoofd glad, maar het is al te laat. Ik heb iets uit te leggen aan deze onbekende, maar waar moet ik beginnen? Hoe kun je dat jaar aan Shandon Street begrijpen, als je er niet bij was, bij ons, en het niet mee hebt beleefd?

‘Luister, het was niet mijn bedoeling...’ zegt hij. Hij beseft dat hij iets verkeerd heeft gezegd, maar heeft geen idee hoe hij het moet herstellen. ‘Ik dacht gewoon... Je weet wel, jij was een van zijn favoriete studenten, of dat leek zo, dus ik dacht dat jij het misschien wel zou weten.’

‘Wat weten?’ zeg ik. Hoe kan ik deze onbekende subtiel duidelijk maken dat ik, anders dan in de verhalen die destijds rondgingen in Cork, geen seks had met Byrne?

‘Hij ligt in coma,’ zegt hij. Hij geeft de informatie snel door, zodat hij daarna weg kan. ‘Hij heeft een rare hersenziekte gehad en nu ligt hij in coma.’

Omdat ik zo zwanger ben voelt mijn lichaam gelaagd: korst, mantel, kern. En al die lagen gaan tegelijk rommelen als ik aan Byrne denk. Die grote, vreemde Byrne, liefhebber van Franse wijn en chic gebak. Die Portugese taartjes die hij een keer voor ons meebracht, nog warm, van de English Market. Die diepgele smaak, de sproeten van gebrande suiker erbovenop.

De muziek knalt uit de speakers om ons te laten weten dat

de reclame afgelopen is. De *Toy Show* gaat weer verder en een klein jongetje uit Wicklow rijdt rondjes op zijn fietsje.
Ik moet James bellen.

Het is grappig dat James en ik zulke goede vrienden zijn geworden, vooral omdat hij in de eerste twee weken van onze vriendschap dacht dat ik iemand anders was.

Ik herinner me onze eerste ontmoeting als een scène uit een film over iemand anders. Het was een donderdag in november en ik stond achter de toonbank bij O'Connor Books. Dit was in 2009. Het was mijn laatste jaar aan de universiteit en het was negenentwintig dagen voor Kerstmis. Onze manager, Ben, was nu al bang dat het een teleurstellend kerstseizoen zou worden en zei de hele tijd dingen over 'de branche'. Hij sprak over de boekenbranche alsof het een draak was die in de kelder vastgeketend zat en ons elk moment kon komen verscheuren. Hij had het over de oogst aan cadeauboeken van dat jaar – ik geloof dat Dawn French en Julie Walters allebei hun memoires hadden gepubliceerd – alsof het verkoolde lijken waren die we in het keelgat van de draak smeten om hem koest te houden.

'Dat zal de branche goeddoen,' zei Ben bijna aandoenlijk serieus. Volgens mij had hij meer vertrouwen in de herinneringen van de karakteractrices dan Julie Walters of Dawn French zelf hadden gehad toen ze ze opschreven. Ik haalde nog een

stapel uit het magazijn, een boekentoren die bij mijn middel begon en onder mijn kin eindigde.

De donderdag daarvoor was James Devlin als uitzendkracht voor het kerstseizoen begonnen. Ik had die dag vrij om mijn eindejaarsessays voor mijn studie af te maken en James had zijn eerste dienst gedraaid met Sabrina. Later zou hij zeggen dat hij tijdens zijn eerste werkdag zo overspoeld was met nieuwe gezichten en namen dat alles één groot waas was geworden, en toen ik zei dat dat onzin was, gooide hij zijn handen in de lucht en zei hij dat alle heterovrouwen er voor hem hetzelfde uitzagen.

Die eerste dienst met Sabrina moet leuk zijn geweest, wat merkwaardig is als je bedenkt hoe weinig *craic* Sabrina meestal werd gevonden, want toen James de houten klep naar de kassa omhoogklapte, deed hij heel samenzweerderig.

‘Iemand heeft hier schurft,’ zei hij, ‘en die iemand heeft de schurftzalf op de plee laten liggen.’

Het voelt vreemd om dat eerste gesprek zo weer te geven, want het zegt niets over hoe James toen was. Of over hoe charmant ik deze openingszin vond. ‘Iemand heeft hier schurft.’ Hij zei het alsof hij Poirot was en onderzoek deed in een landhuis waar de hele tijd moorden werden gepleegd. Alsof hij diepgewortelde vooroordelen binnen onze keurige samenleving signaleerde en bereid was ze aan de kaak te stellen. Het tweede deel van de zin was dan weer heel anders: ‘en die iemand heeft de schurftzalf op de plee laten liggen.’ Hij kwam uit het graafschap Cork, uit Fermoy om precies te zijn, wat in mijn ogen puur platteland was. Maar hij was opgegroeid in het Verenigd Koninkrijk – eigenlijk overal in het VK, zou ik later ontdekken – en daardoor had hij in zijn manier van praten iets merkwaardigs dat moeilijk te plaatsen was. Ik was geboren in

Douglas, een randgemeente drie kilometer ten zuiden van het centrum van Cork, en daar woonde ik nog steeds.

‘Wat?’ zei ik. De schokkende zin vermorzelde de ijzige gereserveerdheid die ik als deel van mijn imago had gecultiveerd. Het imago dat iedereen kent als Het Meisje Dat In De Boekwinkel Werkt. ‘En wat is schurft?’

‘Een soort parasiet.’

‘Zoals wormen?’

‘Wormen zitten in je lichaam. Schurft aan de buitenkant. Heb jij weleens wormen gehad?’

‘Nee.’

‘Zelfs niet als kind?’

Ik dacht even na. ‘Ringworm. Is dat hetzelfde?’

‘Hoe kwam je daaraan?’

Hij was oprecht geïnteresseerd. Daardoor begon ik te wroeten in herinneringen die ik tot dan toe was vergeten. Het voelde alsof ik een nieuw deel van de oceaانبodem ontdekte. ‘We hadden een kat, zo een die was komen aanlopen. Ik denk dat ik het van hem had.’

‘Grappig dat alle huisdieren in de jaren negentig gewoon kwamen aanlopen,’ zei hij. Hij logde in bij de kassa door zes cijfers in te tikken. ‘In die tijd haalde je je hond gewoon van de straat.’

Toen ik in de boekwinkel ging werken, had ik bepaalde verwachtingen over de gesprekken hier gehad. We zouden veel over boeken praten, dacht ik. Maar we spraken zelden over lezen. De voorkeuren onder het personeel liepen extreem uiteen, maar in plaats van dat dat een levendig debat over literatuur stimuleerde zaten we in de kantine vooral zwijgend boven onze boeken. Ben hield van Joyce. Sabrina was gek op Terry Pratchett en Douglas Adams en al die andere schrijvers van

wie je nooit zeker weet of ze menen wat ze schrijven. Sommige personeelsleden waren gefascineerd door populaire psychologie, Freakonomics, streekgeschiedenis en de *Simon's Cat*-serie, maar met hen kon ik nooit raakpunten vinden.

Ik las meestal... nou ja, romans. Vooral oudere. Boeken die halverwege de twintigste eeuw razend populair waren geweest en dus waren goedgekeurd door het culturele establishment, maar die onder mijn tijdgenoten al voldoende vergeten waren om me het gevoel te geven dat ik bijzonder was. Ik las graag dode vrouwen die in vloeiende zinnen de samenleving ontleedden. Ik hield van lange alinea's over rationele zaken of seksueel ontwaken in Frankrijk. Tot ik in de boekwinkel ging werken had ik mezelf best belezen gevonden.

Ik wilde James vooral niet naar zijn leesgedrag vragen, want ik was al te veel potentiële vriendschappen kwijtgeraakt door dit soort vragen te stellen. Ik wilde hem iets echts vragen, of iets wat mijn twintigjarige brein zou beschouwen als echt. Ik wilde iets wat minstens zo goed was als zijn schurft.

Maar daar was geen tijd voor, want precies op dat moment kwamen er zeker tien klanten binnen en stonden we naast elkaar hun aankopen aan te slaan. Ik had dit al honderden keren gedaan: urenlang naast een collega staan, de kassa bedienen, een beetje kletsen met de klanten. Ik had altijd het gevoel gehad dat ik helemaal op mijn eigen planeet zat. Het klinkt misschien dom, of het klinkt alsof ik achteraf grote emoties aan deze ene late dienst koppel, maar dit voelde anders. Het voelde warm, als de stiltes die af en toe vallen wanneer je met een goede vriend op reis bent.

Toen onze dienst was afgelopen vroeg hij wat ik nu ging doen.

'Ik heb met mijn vriend afgesproken,' zei ik en ik was met-

een bang dat ik door mijn afspraak met Jonathan mijn enige kans verspeelde om James' beste vriendin te worden.

James stond al een sigaret op te steken. 'Welke kant moet je op?'

'Naar Sober Lane.'

'Oel' zei hij, en even wist ik niet of hij zich brandde of een plotseling inzicht kreeg. 'Ik moet naar Travers Street. Ik loop met je mee.'

We liepen samen die kant uit. Hoewel ik James het liefst wilde openbreken om in hem te gaan wonen, kreeg ik nauwelijks de tijd om vragen te stellen. James wilde ook niet echt vragen stellen. Hij wilde dingen constateren.

'Goed, even kijken. Je vader werkt bij de bank.'

Ik glimlachte. 'Fout.'

'Je opa dan. Ik bespeur iets bankachtigs.'

'Mijn opa werkte inderdaad bij de bank. Maar mijn vader is tandarts.'

'Zie je, dat is het. Ik wist het.'

'Je wist helemaal niets!'

Hij bewoog zijn hand over me heen alsof hij me betoverde. 'Ja, weet je, ik kreeg zo'n deftig middenklassesfeertje door. Oúd geld, óúd Cork. En je moeder is een van de volgende twee, maar ik weet nog niet welke: een superdun drankorgel of een geheelonthouder. Strak mondje, als de kut van een kanarie. Ben ik warm?'

Ik lachte en vroeg me af hoe hij dit in vredesnaam wist. 'Een beetje warm. Het tweede,' zei ik, en toen vond ik mezelf gemeen. Mijn moeder werkte ook in de praktijk, en omdat mijn vader voornamelijk cosmetische ingrepen deed hadden ze allebei flink te lijden onder de veranderende prioriteiten in een land waar steeds minder te lachen viel.

‘En het vriendje... het vriendje, het vriendje, het vríéndje! Ik kan weer niet kiezen.’

Onder het praten bewoog hij zoveel met zijn handen dat het gloeiende puntje van zijn sigaret af was gevallen. Hij zweeg even om hem weer aan te steken.

‘Bij elkaar sinds de middelbare school, het stel van jouw jaar, iedereen denkt dat jullie gaan trouwen, maar jij weet het nog niet zo zeker. Plannen om samen naar Thailand te gaan.’ Hij blies rook uit. ‘Of een oudere man, bezig met zijn promotie of zo, een net niet gepast leeftijdsverschil, een beetje een droogkloot, je vriendinnen vinden hem afschuwelijk maar dat hebben ze nooit tegen je gezegd.’

Ik weet niet waarom hij dacht dat het oké was om iedereen te beledigen die ik kende, de echte en de bedachte mensen. Maar hij wist dat hij ermee weg zou komen, en dus liet ik hem ermee weggkomen.

‘Geen van beide,’ zei ik om Jonathan te verdedigen. ‘Dat is hij allebei niet. Hij valt niet in zulke categorieën.’

‘Maar welke komt het meest in de buurt?’

Ik dacht na. ‘Nou, de eerste, denk ik.’ Wat ik alleen maar zei omdat dat de minst erge was.

Ik was verliefd, of dat dacht ik. Mijn probleem was dat niemand het serieus leek te nemen. Ik was twintig en ik had twee dingen nodig: verliefd zijn en serieus genomen worden.

Jonathan en ik waren allebei opgegroeid in Cork, in de voorsteden, en we baalden dat we daar ook studeerden. Wat ons betrof waren er zes goede pubs en drie goede clubs in Cork. We spraken heel blasé over de stad, maar intussen deden we geen enkele moeite om ergens anders naartoe te gaan of iets te doen wat we op ons zeventiende nog niet hadden gedaan.

Als stel waren we zo serieus dat het bijna saai werd en we